

(Вечерње новости, 8.6.2010)



Турски амбасадор Ахмет Суха Умар поклонио се прошле недеље на Чегру сенима погинулих у чувеном боју. Обраћајући се окупљенима, рекао је: "Османлијски војници који су овде погинули сада су синови Србије. Има неких догађаја, датума и људи који су веома важни. Синђелић и Чегар су међу њима. Више од 500 година живели смо заједно и ја сам срећан што то чинимо опет."

- Одавањем поште палима на Чегру амбасадор Турске учинио је леп и мудар гест, поруком да сукобе из прошлости треба оставити историји и историчарима, да све жртве треба људски поштовати, а да односе у савремености и будућности ваља градити с погледом унапред, на основама искреног узајамног уважавања, равноправности и заједничких интереса - каже за "Новости" др Дарко Танасковић, оријенталиста и бивши амбасадор у Турској.

**Није први пут да Умар помиње како су Срби и Турци живели заједно, али и да су Срби били најбољи турски савезници. Да ли овакве изјаве воде историјском помирењу или само рађају нетрпељивост?**

- Било би боље да ништа није говорио. Наведена изјава већ одавно је део турске политичке реторике. Идеја о томе да сукобљени ратници припадају земљи на којој су положили животе и у којој почивају потиче од творца модерне Турске Ататурка. Он је својевремено родитељима непријатељских војника погинулих у чувеној Галипољској бици (1915) поручио да су њихови синови, "издахнувши на нашем тлу, постали наша деца". Велики део савезничких трупа, које су тада, под британским вођством, ратовале против Османлија, у покушају да заузму Истанбул, сачињавали су Аустралијанци и Новозеланђани. На темељу Ататурковог тумачења поука историје, већ одавно је успостављена традиција заједничког неговања сећања на ту крваву битку.

**Турски амбасадор је поменуо и Стевана Синђелића као личност која "спаја два народа" и која је "део заједничке историје". Да ли је тиме изашао из дипломатских оквира и Србима "гурнуо прст у око"?**

- Сама амбасадорова изјава, а Ататуркова мисао, није спорна. Напротив. Оно што је чини проблематичном, а по мени и контрапродуктивном, јесте укупни и специфични контекст њене употребе. У праву је председник Гул кад указује на значај политика које се у наше време уобличавају и спроводе на основу историјских примера и поука. Да Турска данас објективно није напустила начела Ататуркове спољне политике, навођење његових племенитих речи било би сасвим уместо. Овако, оно не само да звучи шупље и патетично, већ у Србији може изазвати и негодовање, услед евидентног раскорака са стварношћу. Јер, ова, као и неке друге реторичке фигуре, део су званичног дискурса турске политике, која је, без обзира на сву пратећу причу, суштински неоосманистичка. А неоосманизам није идеолошка доктрина и спољнополитичка пракса која би имала право да се подупире и легитимише посезањем за средствима из кемалистичког реторичког регистра, а поготово не онима која се тичу многовековног историјата српско-турских односа.

### Које би могле да буду последице?

- Таква пракса не само да није логички коректна и да не доприноси садашњем и будућем складу у односима између Срба и Турака већ верујем да може одмоћи чак и у досезању циљева које је актуелна турска политика на Балкану пред себе поставила. Илузорно је на Балкану форсирати модел британско-француско-немачког помирења и заједничког приступа историји, а истовремено настављати неоосманистичку пристрасност у стварима балканске савремености. Кад би се Турска према Србима, Бошњацима или Албанцима уравнотежено односила као према Новом Зеланду и Аустралији, амбасадорова изјава не би била спорна, али он највероватније не би ни дошао на идеју да је изговори. Није, дакле, проблем у "заједничкој историји", јер она, и кад је испуњена сукобима, јесте заједничка, већ у њеном тумачењу, а понајвише у томе како се потомци оних који су је стварали данас понашају. Уосталом, нисмо запазили да турски званичници одају заједничку пошту јерменским и турским жртвама из 1915. године.

**Стиче се утисак да стране дипломате неретко излазе из дипломатских оквира, понекад, чак, дајући изјаве којима се директно мешају у унутрашња питања Србије. Зашто се то дешава само код нас?**

- Пречесто смо сведоци вербалног искакања појединих амбасадора из онога што би се могло назвати "дипломатским оквирима", а можда и основним грађанским редом и лепим васпитањем. То себи обично дозвољавају они који мисле да их моћ њихових земаља

## Неосманлије раде на штету Балкана

Пише: Дарко Танасковић  
уторак, 08 јун 2010 10:55

---

ослобађа обавезе поштовања достојанства државе пријема и не дешава се само у Србији. Такви при том заправо и нису истински дипломати, већ ситни сервисери великих силеџијских погона. Није, наравно, моје да оцењујем, али у конкретном случају, не мислим да је господин Суха Умар изашао из "дипломатских оквира". Он је искусан дипломата и углађен господин, а свој посао у Србији засад ради веома успешно. Мислим само да му функционално тумачење историје није јача страна.

## Софистичка реторика на Чегру

### Да ли је било сличних ситуација и у свету као прошле недеље на Чегру?

- Недавно је поводом обележавања 95-годишњице битке код Чанаккалеа гувернерка Аустралије посетила турског председника Абдулаха Гула, ради договора о организовању манифестација пригодном стогодишњице Галипољске битке. Гул је, поред осталог, изјавио да је "историја пуна негативних примера и, уместо да из тих примера данас извучемо пријатељство, многи формирају политику која се заснива на мржњи и непријатељству", док је премијер Ердоган подсетио на чувене Ататуркове речи о палим душманима као турским синовима. И господин Суха Умар се на Чегру послужио том опробаном стилском фигуром. Верујем да би Платон његово коришћење овим реторичким помагалом оценио као софистичко.